

BORDÁS PÉTER–BAK MÁRTON FERENC*

Ex ante és ex post versenyjogi modellek a digitális gazdaságban: az EU és az USA szabályozásának vizsgálata két jogeseten keresztül

*Ex Ante and Ex Post Competition Law Models in the Digital Economy:
A Comparative Analysis of EU and US Regulation*

ABSZTRAKT

A digitalizáció, a hálózati externáliák és az adatvagyon mint új típusú versenyelőny megjelenése alapvető kihívás elé állítja a hagyományos versenyjogi dogmatikát. Az Európai Unió a Digital Markets Act (DMA) és a Digital Services Act (DSA) elfogadásával ex ante jellegű, preventív szabályozási paradigmát alakított ki, amely többek között a kapuőr platformok piaci torzító hatásainak megelőzésére irányul. Ezzel szemben az Egyesült Államok továbbra is az ex post alapú jogérvényesítésre, a precedensjogra és a bírósági eljárásokra támaszkodik a digitális szolgáltatások piacán. A két modell közötti eltérés mélyebb gazdaságfilozófiai és jogpolitikai különbségeket tükröz, ugyanakkor megfigyelhető a közelítés tendenciája is a digitális piacokkal kapcsolatos versenyjogi gyakorlatban. A versenyjog fejlődésében az elmúlt évtizedek legdinamikusabb és legmeghatározóbb átalakulási folyamatát minden bizonnyal a digitális vállalatok idézték elő. A joggyakorlat és a szabályozási irányok megértéséhez elengedhetetlen a teoretikus különbségek és hasonlóságok feltárása, valamint az ezeket magyarázó tényezők számbavétele.

Kulcsszavak: digitális szolgáltatások, versenyjog, európa-jog, platformszabályozás

ABSTRACT

The rise of digitalisation, network externalities, and data as novel sources of competitive advantage has fundamentally challenged traditional doctrines of competition law. With the adoption of the Digital Markets Act (DMA) and the Digital Services Act (DSA), the European Union has established an ex ante, preventive regulatory paradigm designed, among other aims, to avert market distortions caused by gatekeeper platforms. By contrast, the United States continues to rely primarily on ex post enforcement, precedent-based adjudication, and judicial processes in governing digital service markets. The divergence between these two models reflects deeper economic-philosophical and legal-policy differences; however, an emerging tendency towards convergence can be observed in their shared recognition of the democratic and geopolitical significance of digital markets. The evolution of competition law in recent decades has been profoundly shaped by digital corporations, which have redefined the conceptual boundaries of global market structures. A comprehensive understanding of contemporary legal practice and regulatory developments therefore requires a systematic examination of the theoretical divergences and convergences, and of the underlying explanatory factors shaping both regimes.

Keywords: digital services, competition law, European law, platform regulation

* Dr. Bordás Péter, egyetemi docens, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Pénzügyi Jog és Közmenedzsment Tanszék; e-mail: bordas.peter@law.unideb.hu; ORCID: 0000-0002-9129-8863. Dr. Bak Márton Ferenc, PhD-hallgató, Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola; e-mail: bak.marton@unideb.hu; ORCID: 0009-0001-7486-5096. A mű, a kutatási eredmény a Young Leaders Fellowship Fund – Fiatal Vezetők Ösztöndíja Alapítvány által támogatott tevékenység keretében jött létre.

Az elmúlt két évtizedben a versenyjog újra a gazdasági és közpolitikai diskurzus középpontjába került, mondhatni reneszánszát éli. A globális piacok digitalizációja, a hálózati hatásokon alapuló üzleti modellek térnyerése, valamint az adatvagyon mint új versenyelőny megjelenése alapjaiban kérdőjelezi meg a klasszikus versenyjogi dogmatikát. Az Európai Unió és az Egyesült Államok versenyjogi rendszerei – bár közös alapokon nyugszanak – eltérő gazdaságfilozófiai megközelítéseket tükröznek. Az EU a piacintegráció és a strukturális verseny védelmére helyezi a hangsúlyt, míg az USA jogrendszere a fogyasztói jólét és hatékonyság-maximalizálás szempontjából értékeli a piaci magatartásokat.

Az Európai Unió és az Egyesült Államok az elmúlt évtizedben párhuzamosan, ám eltérő jogi filozófiák mentén kísérlik meg kezelni a digitális platformok által generált versenyjogi kihívásokat is. Az Európai Unióban hagyományosan a belső piac védelme érdekében alkalmazott, *ex post* versenyfelügyelet képezi az eljárások alapját, többek között az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 101. és 102. cikkében foglaltak betartatása érdekében. Majd az Európai Unió a *Digital Markets Act* (a továbbiakban: DMA)¹ és a *Digital Services Act* (a továbbiakban: DSA)² elfogadásával elsőként alakított ki olyan, *ex ante* típusú szabályozási rendszert, amely a kapuőr (*gatekeeper*)³ platformok számára közvetlen kötelezettségeket ír elő. Az új normák célja egyrészt a piacra lépés előtti torzulások megelőzése, az adathozzáférés kiegyensúlyozása. Másrészt kiemelt cél a DMA 6. cikk (5) bekezdése alapján a kapuőrök saját szolgáltatásai előnyben részesítésének, az úgynevezett önpreferálásnak (*self-preferencing*) a megakadályozása a digitális ökoszisztémákon belül.

A DMA hatálybalépésével az Európai Unió versenyjogi rendszere egyedülálló, duális szerkezetűvé vált. A 2024-től teljes körűen alkalmazandó DMA *ex ante* kötelezettségeket ró a kapuőrökre, miközben az EUMSZ 102. cikke szerinti *ex post* versenyfelügyelet továbbra is érvényben marad. Ez a párhuzamosság feszültséget teremt a *ne bis in idem* alapelvével, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikke garantál. A DMA és a 102. cikk viszonya nem a kizárólagosság, hanem a szubszidiaritás és a specialitás elvei mentén fog rendeződni. A DMA mint „gyorsítósáv” szolgál majd az abban szabályozott magatartások (például önpreferálás, adathordozhatóság) esetén, míg a 102. cikk megmarad a komplex, alapos utólagos vizsgálatot igénylő, vagy a DMA hatálya alá nem tartozó visszaélések kezelésére.

Az Amerikai Egyesült Államok ezzel szemben továbbra is a peres jogérvényesítésre és a precedensjogra építi versenyjogi fellépését. Bár a Kongresszusban egyre több, a platformok átláthatóságát és interoperabilitását célzó törvényjavaslat születik,⁴ a tényleges jogi beavatkozás motorját továbbra is a *Federal Trade Commission* (Szövetségi Kereskedelmi Bizottság, a továbbiakban: FTC) és a *Department of Justice* (Igazságügyi Minisztérium, a továbbiakban: DOJ) alkotják.⁵ Az utóbbi években új lendületet vett az úgynevezett *New Brandeis Movement* (egy trösztellenes, amerikai akadémiai és politikai mozgalom, nevét *Louis Brandeis*, korábbi legfelsőbb bírósági bíró antitröszt-felfogásáról kapta), amely a fogyasztói

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály). HL L 265., 2022.10.12., 1–66.

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet). HL L 277., 2022.10.27., 1–102.

³ A DMA 3. cikk (1) bekezdése alapján: egy vállalkozást kapuőrnek kell minősíteni, amennyiben jelentős hatást gyakorol a belső piacra; olyan alapvető platformszolgáltatást nyújt, amely fontos kapuként szolgál az üzleti felhasználók számára a végfelhasználók eléréséhez; és megszilárdult és tartós pozícióra élvez működése során, vagy a közeljövőben várhatóan ilyen pozícióra tesz szert.

⁴ Lásd például: H.R.9126 Digital Social Platform Transparency Act (2024), H.R.3849 ACCESS Act (2021), S.2992 American Innovation and Choice Online Act (2021).

⁵ Federal Trade Commission & Department of Justice, *Antitrust Enforcement in the Digital Economy*, Policy Statement (2023).

jólét elvét meghaladóan a piaci koncentráció demokratikus és strukturális következményeire is figyelmet fordít.⁶

Kétségtelen, hogy a Google mindkét jogrendszerben a digitális dominancia szimbólumává vált. Az Európai Bizottság több precedensértékű határozatában (például Google Shopping, Android, AdSense ügyek) összesen mintegy 8,25 milliárd euró összegű bírságot szabott ki, megállapítva az erőfölénnyel való visszaélést és az önpreferálást.⁷ A Google-lal szembeni nagyszabású antitröszt eljárások, így a tanulmányban tárgyalt *Google Android ügy* során feltárt jogalkalmazási tapasztalatok katalizálták az új platformszabályozási jogszabálycsomag, közte a DMA megalkotását. Az Egyesült Államokban ezzel párhuzamosan a DOJ és több szövetségi állam indított antitröszt-pereket (mint a 2020-as *United States v. Google LLC ügy*) a vállalat ellen, különösen a kereső- és hirdetési piac monopolizálása miatt. A jogi eljárások tapasztalata túlmutat egyetlen vállalaton, a jogalkalmazók számára a digitális piacok szerkezetének újra definiálása a cél.

Kiindulópontunk, hogy az EU és az USA között egy versenyjogi „paradigmaverseny” bontakozott ki. Az Unió az elővigyázatos szabályozás (*ex ante* beavatkozás), míg az Egyesült Államok az utólagos jogérvényesítés (*ex post* kontroll) modelljét képviseli. A két rendszer közötti különbség ugyanakkor nem zárja ki a konvergenciát, hiszen mindkét nagyhatalom felismerte, hogy a digitális piacok uralása immár nem pusztán gazdasági, hanem geopolitikai és demokratikus kérdés is. A digitális vállalatokkal folytatott háború így egyre inkább a globális jogrend befolyásának terepévé válik.

1. Kutatási kérdések, módszertan

Hogyan befolyásolja a digitális platformok növekvő piaci hatalma az Európai Unió és az Egyesült Államok versenyjogi szabályozásának szerkezetét, és vajon a két rendszer eltérő jogi filozófiája konvergál-e a technológiai óriásokkal szembeni fellépés során? E kiinduló kérdés vezérelt bennünket a tanulmány alapjául szolgáló kutatás során. Bár e tág kutatási kérdés megválaszolása korántsem egyszerű, ezért több hipotézisből indultunk ki. Jelen tanulmányban a kutatás eddigi eredményeit közöljük, a DMA és DSA alapján indult (eddig kevés számú) eljárások nem képezik elemzésünk tárgyát, csupán mint szabályozási fordulatként tekintünk rájuk a versenyszabályozás vizsgálata körében.

Az Európai Unió *ex ante* típusú, normatív platformszabályozása vajon képes lesz-e hatékonyabban kezelni a digitális piacok strukturális torzulásait, mint az Egyesült Államok *ex post*, precedensalapú megközelítése, mivel előbbi a versenyfolyamat védelmét, utóbbi a fogyasztói jólétet helyezi előtérbe? E kutatási kérdés és hipotézis vizsgálatához a szabályozási keretek áttekintésén túl két olyan ügyben hozott döntés elemzését hívjuk segítségül, amelyek még a DMA és DSA hatályba lépését megelőzően indultak, ugyanakkor előrevetítik azokat a szabályozási problémaköröket, amelyeket a jogalkotásnak kezelnie szükséges.

A platformdominanciák elleni fellépés során az EU és az USA jogalkalmazói gyakorlatának konvergenciája megindult, különösen a kapuőrök és a monopolizáció értelmezésében, ám az eltérő jogi kultúra miatt ez nem vezet szabályozási homogenitáshoz.

A *Google és Amazon ügyekben* az amerikai és az uniós hatóságok hasonló versenytorzító mechanizmusokat azonosítanak (önpreferálás, kizáró szerződések, adatdominancia), mégis eltérő normatív keretek között ítélik meg őket. Ez arra utal, hogy a technológiai jelenségek globálisan azonosíthatók, de a jogi reflexió továbbra is kulturálisan (államokhoz) kötött. E jelenség kimutatása azért is különösen fontos, mert előrevetíti a DMA és DSA hatékonyságát.

⁶ KHAN, Lina: Amazon's Antitrust Paradox. *Yale Law Journal*, 2017/3, 710–805.

⁷ European Commission, *Case AT.39740 – Google Search (Shopping)*, Decision of 27 June 2017; *Case AT.40099 – Google Android*, Decision of 18 July 2018; *Case AT.40411 – Google AdSense*, Decision of 20 March 2019.

Másrészt az EU és az USA eltérő jogértelmezése nem pusztán jogdogmatikai különbségből fakad, hanem mindkét rendszer saját technológiai iparának védelmét és szabályozási hatókörének kiterjesztését is célozza. A „digitális szuverenitás” és a „piaci hatalom” tehát nem elválaszthatók – a versenyjog a globális hatalmi viszonyok új terepévé válik.

Ezen kutatási kérdések és hipotézisek mentén a kutatás célja az Európai Unió és az Egyesült Államok versenyjogi szabályozásának összehasonlító elemzése a digitális platformok – különösen a kapuőri szerepet betöltő nagyvállalatok – jogi megítélése tekintetében.

A vizsgálat a jogösszehasonlító módszer klasszikus eszköztárát alkalmazza, amely a pozitív jogi normák, a jogalkalmazói gyakorlat és a szabályozási filozófiák elemzésén keresztül tárja fel az eltérő szabályozási modellek mögött húzódó elveket és hatásmechanizmusokat.

A tanulmány első részében a normatív jogszabáyelemzésen van a hangsúly, amelynek során az Európai Unió versenyjogának és digitális piacokat szabályozó, új rendeleteinek (különösen a DMA és a DSA) rendelkezései kerülnek szisztematikus vizsgálat alá. Az Egyesült Államok esetében az úgynevezett *Sherman Act*, a *Clayton Act*, valamint a *Federal Trade Commission Act* releváns rendelkezései, továbbá az FTC és a DOJ aktuális irányelvei szolgálnak alapul.

A tanulmány második része a joggyakorlat elemzésére épül. Ennek keretében két jogesetet vizsgálunk összehasonlító jelleggel, ami a Google piaci pozíciójának uniós és amerikai megítélését hivatott bemutatni. Az eseteket nem csupán az alkalmazott jogi érvelések, hanem az alapul fekvő gazdasági és szabályozási logika szempontjából is összevetjük.

A módszertan harmadik eleme a komparatív elemzés, amelynek célja annak feltárása, hogy a két jogrendszer eltérő normatív kiindulópontjai, azaz az EU-ban a piac szerkezeti versenyképességének, az USA-ban pedig a fogyasztói jólét elvének védelme miként vezetnek eltérő jogalkalmazási gyakorlatokhoz.

Összességében tehát a kutatás kvalitatív elemző jellegű, ugyanakkor törekszik a két kiválasztott jogeset összehasonlíthatóságára a jogi érvelés, a döntések hatása és a szabályozási következmények szempontjából is. A továbbiakban a releváns intézmények, jogforrások és szerződések nemzetközi rövidítéseit használjuk az egységesség és az áttekinthetőség érdekében.

2. A versenyjog elméleti és intézményi alapjai: komparatív elemzés

A modern versenyjog a 20. század elejétől kezdve a piacgazdaság egyik legfontosabb szabályozási pillérévé vált. A versenyjog fő céljai közé tartozik a piaci verseny fenntartása és torzulásmentes működése, a fogyasztói érdekek védelme, valamint az innováció és hatékonyság ösztönzése. E célok elérését három alapvető eszköz szolgálja: a kartelltilalom (összehangolt magatartások és ármegállapodások tiltása), az erőfölénnyel való visszaélés tilalma, valamint a fúziókontroll. Az Európai Unióban ehhez negyedikként hozzáadódik az állami támogatások versenytorzító hatásainak korlátozása, amely az Egyesült Államok jogrendszerében nem bír hasonló szabályozási jelentőséggel.

Az Európai Unió az elmúlt években egyértelműen elmozdult azon jogi modell felé, amely előzetes (*ex ante*) szabályokat kér a nagy digitális platformoktól. Az USA hagyományosan az *ex post*, peres eljárásokra épít, ahol a keresleti oldali és hatékonysági bizonyítás, a gazdasági elemzések, precedensbíráskodás kulcsszerepet játszanak. Ugyanakkor az utóbbi években láthatóan megnőtt az igény a digitális nagyvállalatok szélesebb felügyelete iránt, strukturális és viselkedésbeli korrekciók felvetésével. Jogtudományi szempontból tehát a két modell közötti legfőbb különbség az, hogy az EU a preventív, strukturális-normatív szabályozás felé mozdul el, míg az USA továbbra is hagyományosan az utólagos bírói szerepvállalásra hagyatkozik.

Intézményi szinten az EU-ban az Európai Bizottság Versenypolitikai Főigazgatósága (a továbbiakban: DG COMP) látja el a végrehajtás főszerepét, míg az USA-ban az FTC és a DOJ osztoznak a hatáskörön, gyakran párhuzamos, de egymást kiegészítő módon.

Az EU és az USA versenyjogát közös történeti gyökerek kötik össze: mindkettő a 19–20. századi, monopóliumellenes gondolkodásból nőtt ki, ugyanakkor a két rendszer filozófiai alapjai és jogvényesítési kultúrája eltérő.

Az Egyesült Államokban a versenyjog elsődleges célja a fogyasztói jólét maximalizálása. A bíróságok gyakran gazdasági elemzésekre, hatékonysági érvekre támaszkodnak, és hajlamosak elfogadni a nagyvállalatok méretéből fakadó, potenciális hatékonyságot. Ezzel szemben az Európai Unió a piaci szerkezet védelmét és a versenyfolyamat integritását helyezi előtérbe: a verseny torzulását már a potenciális erőfölény kialakulásakor igyekszik megakadályozni.⁸

Eljárásjogilag az EU közigazgatási modellt alkalmaz, azaz a Bizottság vizsgál, dönt és bírságol, míg az USA peres modellt követ, ahol a végső szó a bíróságé. A gyakorlatban ez a különbség a jogalkalmazás sebességében, a szankciók mértékében és a jogorvoslati rendszerben is megmutatkozik.

A digitális gazdaság térnyerése új dimenziókat nyitott a versenyjogi gondolkodásban. A platformalapú üzleti modellek – például az online keresők, közösségi hálózatok, alkalmazásboltok vagy e-kereskedelmi piacok – kétoldalú piacokat működtetnek, ahol a hálózati hatások és az adatgyűjtés önmagukban képesek piacokat lezárni a versenytársak előtt. E vállalatok kapuőr szerepe azt jelenti, hogy a piacra lépés feltételeit ők maguk képesek meghatározni – legyen szó alkalmazásfejlesztőkről, hirdetőkről vagy végfelhasználókról. A hagyományos versenyjogi eszköztár – amely elsősorban árversenyre és piaci részesedésre épül – gyakran elégtelen a nem árjellegű versenyparaméterek (például adat-hozzáférés, algoritmikus torzítás, platformpreferenciák) kezelésére.

A digitális piacokon megfigyelhető az önpreferálás és az adatdominancia jelensége, amelyek új típusú visszaéléseknek minősülhetnek, a jogrendszerek még keresik a megfelelő szankcionálási formát.

Az Európai Unió felismerte, hogy a digitális gazdaság kihívásai túlmutatnak a hagyományos versenyjogi eszközökön. Ennek jegyében született meg a DMA és a DSA, amelyek a platformgazdaság szereplőire vonatkozó, *ex ante* kötelezettségeket vezetnek be.

A DMA kifejezetten a kapuőr platformokat célozza, megtiltva számukra, például a felhasználói adatok indokolatlan összekapcsolását, vagy a saját termékeik előnyben részesítését. A DSA ezzel párhuzamosan a digitális szolgáltatások átláthatóságát és a tartalommoderálás felelősségi rendszerét szabályozza. Ezzel az EU versenyjoga preventív irányba mozdul el: a cél már nem csupán a visszaélések szankcionálása, hanem azok megelőzése. E folyamatot kiegészíti a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet (*AI Act*),⁹ amely – bár nem klasszikus versenyjogi eszköz – közvetve befolyásolja a piaci egyenlőséget az algoritmikus döntéshozatal területén.

Az Egyesült Államokban az elmúlt években a versenyjog újra a figyelem középpontjába került, részben a nagy technológiai vállalatok (*Big Tech*) elleni fellépések miatt. A már említett *New Brandeis Movement* felfogás a versenyjogot strukturális és demokratikus értékek védelmének eszközeként értelmezi, túlmutat a fogyasztói jólét paradigmáján.

⁸ HARRINGTON, Joseph E.: Horizontal and vertical agreements: Differences between the European Union and the United States. *Analiti Pravnog Fakulteta u Beogradu*, 2020/1, 7–27. (DOI: 10.5937/analipfb2001007h)

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, valamint a 300/2008/EK, a 167/2013/EU, a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1139 és az (EU) 2019/2144 rendelet, továbbá a 2014/90/EU, az (EU) 2016/797 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet) (HL L, 2024/1689, 2024.7.12.)

A FTC és a DOJ az elmúlt években több, precedensértékű pert indított a Google, az Amazon, a Meta és más technológiai óriás ellen, különös tekintettel az erőfölénnyel való visszaélésre és a piaclezáró stratégiákra. De politikai szinten is erősödik az antitröszt szemlélet, például a Kongresszusban több kétpárti törvényjavaslat született a platformok átláthatóságának és interoperabilitásának előmozdítására.

Mindazonáltal az amerikai jogrendszer továbbra is a bírósági precedensek és a gazdasági hatékonyság-érvek dominanciáján alapul, így a szabályozás lassabban reagál a technológiai változásokra, mint az EU *ex ante* megközelítése.¹⁰

Az EU és az USA közös érdeke, hogy megőrizze a globális digitális piacok tisztességes és versenyképes működését, ugyanakkor jogi kultúrájuk, gazdaságfilozófiájuk és intézményi felépítésük különbözősége számos koordinációs nehézséget okoz.

Az EU strukturális, elővigyázatos szemlélete gyakran ütközik az amerikai pragmatizmussal és utólagos beavatkozási logikával. Míg az EU a verseny torzulásának megelőzésére, addig az USA annak utólagos korrekciójára törekszik. Mindazonáltal egyre több területen jelenik meg az együttműködés, így például a *Transatlantic Trade and Technology Council (TTC)* keretében rendszeres egyeztetések zajlanak, továbbá mindkét fél elkötelezett a mesterséges intelligencia, az adatáramlás és a digitális piacok átláthatóságának közös normái mellett. Így tehát a jövő kulcsa valószínűleg egy szabályozási konvergencia, amely a verseny, az adatvédelem és az innováció egyensúlyát próbálja megteremteni.

A gazdasági szabályozás szemszögéből tekintve kiemelhető, hogy az Európai Unió megközelítése sokszor az *ordoliberalis* hagyományhoz nyúl vissza, amely a verseny megőrzése érdekében az erős állami beavatkozást hangsúlyozza, míg az Egyesült Államok szabályozása részben a 'chicagói iskola' elvein alapul, amely pedig a piac önszabályozását részesíti előnyben.

Kiemelhető *Foster* és *Thelen* azon elméleti megközelítése, amely továbbviszi a *neo-brandeis-i* perspektívát, amely szerint az Európai Unió megközelítése az eredetileg az Egyesült Államok számára javasolt elképzeléseket tükrözi.¹¹ Több kutató álláspontja – melyet a szerzők is képviselnek –, hogy az Európai Unióban a *laissez-faire* (be nem avatkozó) megközelítésről egy inkább intervencionista végrehajtásra való áttérés figyelhető meg, így különösen a digitális piacokon.¹²

A fentiek alapján több hasonlóságot is felfedezhetünk az Európai Unió és az Egyesült Államok szabályozási szándékai között, különösen a digitális piacok piaci dominanciájának kezeléséhez szükséges proaktív (*ex ante*) szabályozás tekintetében.¹³ Ugyanakkor továbbra is vannak eltérések, például a DMA-ban nincs olyan rendelkezés, amely megerősítené a fúziós tesztet, míg egyes amerikai javaslatokban az szerepel. Másrészt az Európai Uniót agresszívebb végrehajtási állásponttal, míg az Egyesült Államokat részletesebb piacelemzéssel és jogorvoslati intézkedésekkel jellemzik.¹⁴

Az Európai Unió látszólag tehát agresszívebben lép fel, vagy próbál fellépni a monopóliumokkal szemben a digitális platformokra vonatkozó szabályok végrehajtása terén,

¹⁰ MONTI, Giorgio: Taming Digital Monopolies: A Comparative Account of the Evolution of Antitrust and Regulation in the European Union and the United States. *The Antitrust Bulletin*, 2022/1, 40–68. (DOI: 10.1177/0003603x211066978)

¹¹ FOSTER, Chase–THELEN, Kathleen: Brandeis in Brussels: Regulated Competition and Economic Coordination in the European Union. *Social Science Research Network, SSRN*, July 1, 2023. (DOI: 10.2139/ssrn.4497169)

¹² KORNELAKIS, Andreas–HUBLART, Pauline: Digital markets, competition regimes and models of capitalism: A comparative institutional analysis of European and US responses to Google. *Competition & Change*, 2021/3-4, 334–356. (DOI: 10.1177/10245294211011295)

¹³ SCHNITZER, Monika–CRÉMER, Jacques–CRAWFORD, Gregory S.–DINIELLI, David–FLETCHER, Amelia–HEIDHUES, Paul–SCOTT–MORTON, Fiona–SEIM, Katja: *International Coherence in Digital Platform Regulation: An Economic Perspective on the US and EU Proposals*. Digital Regulation Project – Policy Discussion Paper, No. 5, 2021, Yale University. (DOI: 10.2139/ssrn.3923604)

¹⁴ Lásd például MONTI: i. m., KORNELAKIS–HUBLART: i. m., SCHNITZER et al.: i. m.

míg az Egyesült Államok inkább a magánjogi perekre támaszkodik, és olyan területeken, mint a vertikális korlátozások és az ágazati mentességek, engedékenyebb.¹⁵ Ezeknek a megközelítéseknek a hatékonyságáról természetesen napi vita folyik az elméleti és gyakorlati szakemberek körében, s megjelentek olyan nézőpontok, amelyek szerint az Európai Unió rendszere intenzívebb végrehajtást tesz lehetővé, míg mások az Egyesült Államok piacelemzésének kifinomultságát emelik ki.

Az elméleti és gyakorlati fejleményeket áttekintve megállapíthatjuk, hogy mindkét rendszer számára kihívást jelent a fogalmak (kapuőr, alapvető platformszolgáltatás, releváns piac) pontos definíciója, a bizonyítási teher (piaci erő, dominancia, hatás, visszaélés) különösen a nem ár-alapú versenytorzításoknál, a szükséges jogi és technikai eszközök (adathozzáférés, algoritmus-átláthatóság, interoperabilitás) biztosítása, valamint a szabályozás rugalmassága, hogy kövesse a gyors technológiai változásokat.

3. Esetjogi vizsgálat: a joggyakorlat alakulása az óceán két partján

A tanulmány második részében egy a közelmúltban megszületett amerikai ítéletnek (*United States v. Google LLC*), valamint a *Google Android ügyben hozott döntésnek* a keresőmotorral kapcsolatos megállapításaira koncentrálok, különös tekintettel a vizsgált kizárólagossági megállapodásokra és hatásaikra. Az ügyek összehasonlító elemzésén túlmenően, a feltárt jogsértő magatartást az európai versenyjogot újonnan alakító DMA rendelet szempontjából is vizsgálat alá vonjuk abból a szempontból, hogy az alkalmas-e a nemkívánt jogsértések megelőzésére. Rögzítjük, hogy a kereset, a Bizottsági határozat, valamint a bíróság előtti eljárások egyéb piacokat is érintettek, jelen tanulmányban kizárólag az általános keresőmotor piacával kapcsolatban megfogalmazott jogi érvelést mutatjuk be, válaszul a kutatási kérdéseinkre.

Előzetesen szükséges rögzíteni, hogy a Google keresőmotorja erősen monetizált, és szorosan integrált a vállalat hirdetési ökoszisztémájába. A Google a keresési lekérdezéseket, valamint számos egyéb felhasználói adatot (keresési előzmények, helyadatok, YouTube aktivitás) gyűjt szolgáltatásai révén, és ezeket egyesítve elemzi a személyre szabott, célzott reklámok, hirdetések kiszolgálása érdekében.¹⁶ A 2010-es évekre a mobiloperációs rendszerek terén a Google tulajdonában álló Android domináns szereplővé nőtte ki magát. A Google 2005-ben vásárolta meg az Androidot, 2007-ben nyílt forráskódú rendszerként piacra dobva azt, és mára, kevesebb, mint egy évtized alatt az Android részesedése a mobil eszközök operációs rendszereinek globális piacán mintegy 72,13%-ra emelkedett, jelentősen maga mögé utasítva az operációs rendszerek területén második helyezett Apple iOS rendszert (27,48%).¹⁷

Az operációs rendszerek piacán birtokolt domináns piaci pozíció egyben az applikációk disztribúciós csatornáit fölött is jelentős befolyást biztosít, és ez a tény teszi lehetővé azokat a magatartásokat, amelyeket a transzatlanti világ illetékes szervei a későbbiekben bemutatott eljárásokban kifogásoltak.

Végezetül a jogi problémák megértéséhez szükséges az általános keresőmotorok úgynevezett belépési pontjainak (*access point*) ismertetése. Ide sorolandók mindazok a disztribúciós csatornák, ahol a keresőmotorok elérhetők, avagy ahol a felhasználó igénybe tudja

¹⁵ ANTEL, Joseph–BARBU-O'CONNOR, Ciara–CARROLL, John–DAW, Katie–KLOTZ, Robert: Effective Competition in Digital Platform Markets. *European Competition and Regulatory Law Review*, 2022/1, 35–39. (DOI: 10.21552/core/2022/1/7)

¹⁶ SRINIVASAN, Dina: Why Google Dominates Advertising Markets Competition Policy Should Lean on the Principles of Financial Market Regulation. *Stanford Technology Law Review*, 2020/1, 155–156.

¹⁷ <https://gs.statcounter.com/os-market-share/mobile/worldwide/#monthly-202306-202406-bar> (2025.10.20.)

venni a keresőmotor szolgáltatását.¹⁸ Ezek különösen, de nem kizárólagosan a következők: a böngészőkbe integrált keresősáv, az Android-eszközök kezdőképernyőjén elhelyezett kereső widgetek,¹⁹ keresőalkalmazások, az alapértelmezett böngészőben előre beállított könyvjelzők, vagy épp a letöltött alternatív böngészők.²⁰

3.1. Az *United States v. Google LLC* jogeset, és az ügyek közös szerződéses háttérének elemzése

A vizsgált amerikai ügy két kereset egyesítéséből jött létre 2021. január 7-én. A felperesek keresete nyomán versenykorlátozó megállapodások egész hálózatát vizsgálta a bíróság, amelyek – az ítélet szerint – egyfajta kölcsönhatásban működve a Google keresőmotor domináns pozícióját voltak hivatottak biztosítani.²¹ Fontos rögzíteni, hogy a per tárgyát képező szerződéses konstrukciók nem kizárólag az amerikai piac sajátosságai; e megállapodások globális jellege miatt ugyanezen mechanizmusok képezték az Európai Bizottság *Google Android ügyben* lefolytatott vizsgálatának alapját is. Bár a szerződések a magyar jogi dogmatikában is létező licenc, illetve felhasználási szerződések jegyeit mutatják, a feltárt gyakorlatok megértéséhez szükséges azokat tovább tipizálnunk.

A *Mobile Application Distribution Agreement* (a továbbiakban: MADA) egy licenszszerződés, amely feljogosítja az eszközgyártókat (*Original Equipment Manufacturer*; ilyen például a Samsung, a Xiaomi, a Motorola, a Google), hogy telepítsék a Google saját Android-alkalmazásait, például a Chrome-ot és a Play Store-t. Bár az eszközgyártók nem fizetnek licencdíjat, a Google előírja bizonyos alkalmazások és beállítások – különösen a Chrome és a Google Search – alapértelmezettként való telepítését.²²

A *Revenue Share Agreement* (a továbbiakban: RSA) olyan megállapodás, amelyben a keresőmotor tulajdonosa megosztja hirdetési bevételeinek egy részét partnereivel azért, hogy a keresőmotor alapértelmezettként kerüljön telepítésre. A Google ilyen szerződéseket kötött többek között az Apple-lel, a Mozillával, a nagy Android-eszközgyártókkal és amerikai távközlési szolgáltatókkal. Lényegében az RSA-k egy alcsoportját képezi a Google LLC és az Apple Inc. által kötött megállapodás, az *Internet Services Agreement* (a továbbiakban: ISA). A szerződések alatt kifizetett bevételrészesezés összege jellemzően hatalmas, gyakran a partnerek üzleti modelljeinek pénzügyi alappillértét képezik.²³

A szerződések önmagukban nem feltétlenül tekinthetők kizárólagosnak, vagy versenykorlátozónak. A séma kifinomultságát az adja, hogy a szerződések hálózata a profitorientált gazdasági szereplők észszerű viselkedésére alapozva, és bizonyos piaci realitások fénytörésében éri el a Google céljait. De miben is áll a megállapodások kölcsönhatása? Sem a MADA-k, sem az ISA nem tiltják kifejezetten más keresőmotor, böngésző vagy alkalmazásáruházz előtelepítését, illetve alternatív kereső beállítását. Az RSA-ban azonban „alternatív keresőszolgáltatás-klauzula” rendelkezik a rivális keresők előtelepítésére és népszerűsítésére vonatkozóan. A Google a hirdetési bevételek megosztásának

¹⁸ DECAROLIS, Francesco–LI, Muxin–FILIPPO Paternolli, Filippo: Competition and Defaults in Online Search. *American Economic Journal: Microeconomics*, 2025/3, 369–414.

¹⁹ Az eszközök kezdőképernyőjén elhelyezett keresősáv, mely lehetővé teszi, hogy a felhasználók alkalmazás megnyitása nélkül, közvetlenül és azonnal indíthassanak keresést.

²⁰ United States District Court For The District Of Columbia - ügy 1:20-cv-03010-APM – Memorandum Opinion – 24. (a továbbiakban: 1:20-cv-03010-APM – 24. ügy).

²¹ 1:20-cv-03010-APM– 24. ügy, 276.

²² ETROA, Federico–CAFFARRA, Cristina: On the economics of the Android case. *European Competition Journal*, 2017/2-3, 207–208.

²³ EDELMAN, Benjamin: Google, Mobile And Competition: The Current State of Play. *CPI Antitrust Chronicle*, 2017 Winter, 23–28.

arányát az alapértelmezett kereső kizárólagosságának arányához köti, ezzel erősítve a partner érdekeltségét abban, hogy csak a Google keresői kerüljenek előteleptésre. Az applikációk elvben lehetséges halmozását iparági gyakorlatok és piaci realitások kizárják. A gyakorlatban az eszközgyártók elkerülik több azonos funkciójú app előtelepítését, mivel a „bloatware” rontja a felhasználói élményt és a technikai teljesítményt. Emellett a Play Áruház nélkül az Android-eszköz érdemben használhatatlan, ezért annak licencelése elengedhetetlen az eszközgyártók számára. Ezen iparági alapvetésekkel a Google természetesen tisztában van.

A MADA és az RSA együtt olyan rendszert alkot, amelyben az eszközgyártók a Play Store elengedhetlensége miatt kénytelenek licencelni a Google alkalmazásait. A Google ezért cserébe előírja a Chrome és a Search alapértelmezett beállítását, így ellenőrzést szerez a keresési piac felett. Az RSA pénzügyi ösztönzőkkel erősíti a kizárólagosságot, jutalmazva a partnereket a rivális keresők mellőzéséért.²⁴

A felhasználók túlnyomó része az előtelepített keresési hozzáférési pontokon keresztül használja a Google-t, amely jelenség a *status quo-torzítás* néven ismert.²⁵

A viselkedési közgazdaságtan igazolja, hogy a fogyasztói döntéseket erősen befolyásolja a választás módja: a felhasználók gyakran nincsenek tudatában annak, hogy megszokásból cselekednek, így a már rögzült opciótól ritkán térnek el. Ahogy a Google viselkedési közgazdasági csapata 2021-ben megfogalmazta: „A tehetetlenség a legkisebb ellenállás útja. Az emberek hajlamosak ragaszkodni a status quo-hoz, mivel a változtatás nagyobb erőfeszítést igényel.”²⁶

Ezen rövid jogi és technológiai bevezetés – amely mind az amerikai, mind az európai eljárás ténybeli alapját képezi – után a két jogeset összehasonlító elemzését mutatjuk be, a legfontosabb kulcspontokra reflektálva.

3.2. Komparatív analízis

Az Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma által 2020 októberében indított kereset, valamint az Európai Bizottság előtt AT.40099 szám alatt folyamatban volt bizottsági eljárás eredményeképpen meghozott határozat (a továbbiakban: Google Android-ügy) megállapításainak hasonlóságai már a kezdetek kezdetén felismerhetők voltak.²⁷

Ennek ellenére érdekes, hogy sem az amerikai ügy iratai, sem az eljáró Metha bíró nem hivatkoznak érdemben a *Google Android ügyre*,²⁸ Ez a tény mindenesetre nem abba, a jelen bevezetőjében felvázolt irányba mutat, hogy békülni, egyúttal élénkülni látszana az európai és az amerikai szereplők kapcsolata a versenyjog területén.

A továbbiakban, a teljesség igénye nélkül emeljük ki az európai, illetve az amerikai ügy közös vonásait.

A *Google Android ügyben* hozott bizottsági határozat²⁹ és az amerikai eljárás egyaránt az általános keresőszolgáltatások piacát azonosította az egyik érintett piacként, és a

²⁴ STEFATOS, Ioannis: A landmark antitrust case on Google’s exclusionary practices with profound simplicity. *Competition Law Review, Concurrences*, 2025/1, 6–7.

²⁵ BÁRSONY Eszter–CSIRSZKI Martin Milán–GÁL Gábor–KOPÁCSI István–LAPSÁNSZKY András–PÁNCZÉL Márk–RIDEG Gergely–SZABÓ Endre Győző–SZÉKELY Gergely–NÉMETH Szabolcs–UJHELYI Dávid–TÓTH András: *Nagykommentár a DMA rendelethez*. Wolters Kluwer, 2024, 75.

²⁶ 1:20-cv-03010-APM-24. ügy, 20-27.

²⁷ LOPATKA, John E.–PAGE, William H.: The Microsoft Litigation’s Lessons for United States v. Google. *University of Miami Law Review*, 2023/2, 323.; ZÓDI Zsolt: Az USA Igazságügyi Minisztériumának keresete a Google ellen – a versenyjog dilemmái a platformgazdaságban. *Gazdaság és Jog*, 2020/10, 6–8.

²⁸ CHAIEHLOUDJ, Walid: Google Search judgment: The awakening of U.S. antitrust? *Competition Law Review, Concurrences* No.1-2025, p. 13.

²⁹ AT.40099 Google Android ügy.

versenykorlátozó hatásának ítélt szerződések (MADA, RSA) körében is jelentős átfedéseket figyelhetünk meg. Ez utóbbinál érdemes megjegyezni, hogy az európai ügy nagyobb figyelmet szentelt az úgynevezett *android forkokat* tiltó antifragsmentációs megállapodásoknak³⁰, míg az amerikai eljárás a Google és az Apple között megkötött, ISA megállapodásokat vetette tüzetes vizsgálat alá.

A megállapított jogsértés tekintetében a Bizottság rögzítette, hogy Google LLC és az Alphabet Inc. megsértette az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) erőfölénnyel történő visszaélés tilalmára vonatkozó 102. cikkét³¹, valamint az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (EGT-megállapodás) 54. cikkét, egységes és folyamatos jogsértésével, amely négy különálló magatartást foglalt magában, nevezetesen:

- a Google Search alkalmazás Play Store-hoz való kapcsolt értékesítése (*tying*);
- a Google Chrome Play Store-hoz és a Google Search alkalmazáshoz való kapcsolt értékesítése;
- a Play Store és a Google Search alkalmazás engedélyezése az antifragsmentációs megállapodásokban előírt kötelezettségek teljesítésétől függően;
- valamint bevételmegosztási kifizetések nyújtása az eszközgyártók és mobilhálózat-üzemeltetők részére azon feltétellel, hogy az érintett eszközportfólió egyikén sem telepítenek előre versengő, általános keresőszolgáltatást.³²

Az esetjogi vizsgálat összefoglaló eredményeit az 1. számú táblázatban szemléltetjük három vizsgálati szempont (érintett piac, kifogásolt szerződések, versenykorlátozó hatás) mentén.

1. táblázat: A vizsgált esetek összehasonlítása (saját szerkesztés)

Vizsgálati szempont	EU (T-604/18 Google és Alphabet kontra Bizottság (Google Android-ügy))	USA (1:20-cv-03010-APM, Amerikai Egyesült Államok kontra Google LLC)
Érintett piacok	– Licencelhető Android OS (globálisan) - Android app-áruházak piaca (globálisan) – <i>általános keresőszolgáltatások piacai</i> (EEA/országos szinten)	– <i>Általános keresőszolgáltatások piaca</i> (USA) – általános keresőszolgáltatáshoz kötődő szöveges reklámpiac (USA)
Kifogásolt szerződések típusai	– MADA – RSA – AFAs: antifragsmentációs megállapodások (tilalom Android-forkokra)	– MADA – RSA – ISA: Speciális RSA az Apple és a Google között – MSIA: Go-to-Market szerződések szolgáltatókkal
Versenykorlátozó hatások	A szerződések együttesen a Google keresőpiaci dominanciájának megerősítésére szolgáltak a disztibúciós csatornák ellenőrzésének útján. A	A szerződések együttesen a Google keresőpiaci dominanciájának megerősítésére szolgáltak a disztibúciós csatornák ellenőrzésének útján. A

³⁰ AT.40099 Google Android ügy. 40-42.

³¹ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (2007. december 13.) – egységes szerkezetbe foglalt változat (HL C 202., 2016.6.7., 47–360. o.)

³² AT.40099 Google Android ügy, 324-325.

	MADA-k és RSA-k a status quo bias révén lezárták a piacot, az AFA-k kizárták a rivális Android-forkokat.	megállapodások a keresési forgalom mintegy 50%-át tették ki, ezzel megakadályozták a riválisok növekedését és visszafogták innovációs ösztönzőiket.
--	--	---

A következőkben a DMA teszt kapcsán felmerülő releváns kérdéseket vesszük górcső alá.

A digitális piacok szabályozása szempontjából különösen meghatározónak tekinthető a 2010-es évtized vége, ugyanis ekkora vált egyértelművé, hogy az Európai Unió hagyományos, *ex post* logikát követő versenyjogi szabályozása nem alkalmas a digitális piacokon észlelt, súlyos versenyproblémák hatékony kezelésére.³³

A 2010-es évtized a nagyszabású antitröszt eljárások évtizede volt Európában,³⁴ amelyek számos, a jövőbeni jogalkotást orientáló tanulságot hoztak felszínre. Nem csupán a hatályos szabályanyag elavultságára és hiányosságaira derült fény, hanem a *Big Tech* vállalatok működésének olyan sajátosságaira is, amelyek kezelésére új jogforrások megalkotása vált szükségessé.

Az Európai Bizottság által a *Google Shopping* és a jelen tanulmányban szereplő *Google Android ügyekben* javasolt, korrekciós intézkedések nem bizonyultak hatékonyak, és nem gyengítették érdemben a Google monopolhelyzetét, nem eredményeztek nagyobb mértékű piaci belépést vagy versenyt a keresési piacon; vélhetően részben ezen tapasztalatok is hozzájárultak ahhoz, hogy az uniós jogalkotó előzetes, tiltó jellegű magatartási szabályok normaszintre emelése mellett döntött, amelyek a kedvezőtlen piaci folyamatok kiküszöbölését és a visszaélésszerű magatartások megelőzését célozzák.³⁵

Ilyen előzmények mellett született meg a kifejezetten kazuisztikus³⁶ DMA rendelet, mely egy atipikus jogforrás abban a tekintetben, hogy *ex ante*, másnéven megfelelőségi szabályozás,³⁷ amely a versenyjogot elsősorban eljárási oldalról kívánja meghaladni.³⁸ Célja, hogy *ex ante* jelleggel megakadályozza a digitális kapuőrök által követett piaclezáró stratégiákat még azelőtt, hogy azok hosszadalmas antitröszt eljárások tárgyává válnának, azonban a DMA a tagállami és uniós versenyszabályok mellett, s nem helyettük alkalmazandó.³⁹

Felmerül a kérdés, hogy a *Digital Markets Act* azon rendelkezései, amelyek nemtitkoltan a versenyjogi esetek tanulságaiból táplálkoznak,⁴⁰ alkalmasak-e arra, hogy olyan töréspontot képezzenek a korábban bemutatott sémákban, amelyek képesek megakadályozni a fentihez hasonló versenyellenes gyakorlatot az Európai Unióban.

³³ TÓTH András: A digitális átalakulás szabályozása az Európai Unióban. ORAC, Budapest, 2024, 142. [TÓTH (2024a)].

³⁴ Lásd például Google Search (Shopping) ügy (2010); Google Android ügy (2015); Google AdSense ügy (2016).

³⁵ HEIDHUES Paul–BONATTI Alessandro–CELIS Elisa L.–CRAWFORD Gregory S.–DINIELLI David–LUCA Michael–SALZ Tobias–SCHNITZER Monika–SCOTT MORTON Fiona M.–SINKINSON Michael–ZHOU Jidong: More Competitive Search Through Regulation, *Yale Journal on Regulation*, 2023/3, 922.

³⁶ ZÓDI Zsolt: *Platformjog*, Ludovika, Budapest, 2023, 177.

³⁷ ZÓDI (2023): i. m., 209.

³⁸ TÓTH András (2024): A DMA és a versenyjog viszonya. In: Koltay András–Szikora Tamás–Lapsánszky András (szerk.): *A vadnyugat vége – Tanulmányok az Európai Unió platformszabályozásáról*. ORAC, Budapest, 2024, 334. [TÓTH (2024b)]

³⁹ TÓTH (2024b): i. m., 340.

⁴⁰ SUNDERLAND, Joe–HERRERA, Facundo–ESTEVEZ, Sofia–GODLOVITCH, Ilsa–WIEWIORRA, Lukas–TAŞ, Serpil–KROON, Peter–DE STREEL, Alexandre–KALLIALA, Janne–HUERTA Bravo, JAVIER–MAXWELL, Winston–REDA, Andrea: *Digital Markets Act Impact Assessment Support study. Executive Summary and Synthesis Report*, Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology, European Commission, Brussels, 2020, 7–21.; TÓTH (2024b): i. m., 331–333.

A jelen tanulmányban vizsgált esetekben megállapított jogsértő magatartások kezelésére a DMA következő rendelkezései alkalmazandók.

Az első releváns rendelkezés a DMA 5. cikk (8) bekezdése, amely a piaci erő árukapcsolás révén történő visszaélészerű felhasználásának tilalmát fogalmazza meg. Eszerint a kapuőr nem írhatja elő az üzleti felhasználók vagy végfelhasználók számára, hogy feliratkozzanak vagy regisztráljanak a minősítő határozatban felsorolt vagy a küszöbértékeket teljesítő bármely egyéb alapvető platformszolgáltatásra annak feltételeként, hogy az említett kapuőrnek az alapvető platformszolgáltatásai közül valamelyiket használhassák, ahhoz hozzáférhessenek, illetve arra feliratkozhatnak vagy regisztrálhassanak. Összefoglalva, a kapuőr nem kötheti bizonyos saját szolgáltatásai igénybevételét más saját termékeinek kötelező igénybevételéhez.⁴¹

Ez lényegében a jelen formájukban létező MADA-megállapodások tiltottá nyilvánítását jelenti: a Google nem követelheti meg, hogy az eszközgyártók csak úgy juthassanak hozzá a Play Áruházhoz, ha ők mellesleg a Google keresőt és böngészőt is igénybe veszik, előtelepítik, alapértelmezettként állítják be.

A másik releváns rendelkezés kifejezetten az előre telepített applikációk és az alapértelmezett beállítások problematikájára koncentrál. A 6. cikk (3) bekezdés értelmében a kapuőrnek meg kell engednie és technikailag lehetővé kell tennie a végfelhasználók számára, hogy könnyen eltávolítsanak a kapuőr operációs rendszerén telepített bármely szoftveralkalmazást, anélkül, hogy ez sértene a kapuőr azon lehetőségét, hogy az említett eltávolítást korlátozza az olyan szoftveralkalmazások esetében, amelyek az operációs rendszer vagy az eszköz működéséhez elengedhetetlenek, ám amelyek különálló módon, harmadik felek által történő nyújtása technikailag nem lehetséges. A kapuőrnek meg kell engednie és technikailag lehetővé kell tennie a végfelhasználók számára, hogy megváltoztassák a kapuőr operációs rendszere, virtuális asszisztense vagy webböngészője azon alapértelmezett beállításait, amelyek a végfelhasználókat a kapuőr által kínált termékekhez vagy szolgáltatásokhoz vezetik vagy irányítják. Összefoglalva, a kapuőr nem korlátozhatja a felhasználókat abban, hogy könnyen megváltoztassák az alapértelmezett beállításokat, továbbá köteles a kritikus szolgáltatásai első használatakor választási lehetőséget kínálni (például keresőmotor- vagy böngésző-választó képernyő formájában).⁴² Ez azt jelenti, hogy a jövőben például a Google egyoldalúan nem kényszerítheti a felhasználóra az eszköz bekapcsolásakor, hogy az *access pointokon* a saját keresőmotorja automatikusan alapértelmezett beállításként szerepeljen: a felhasználókat aktívan be kell vonni a választásba. Ez a *status quo* torzítás ellensúlyozására szolgál.

E kötelezettség nyilvánvalóan a piac támadhatóságának elősegítését célozza abban a reményben, hogy a felhasználók aktív magatartás (a választás úgynevezett *Choice Screen*-en való felajánlása) útján tömegesen változtatják meg az alapértelmezett beállításokat, ezáltal csökkentve azok piaclezáró hatásait. Ennek valószínűségét azonban legalábbis kétségbe vonják az amerikai döntésnek a felhasználók váltási kedvére illetve hajlandóságára vonatkozó, korábban ismertetett megállapításai.

A törvényszék ítéletének eredményeképpen és a DMA rendelkezéseinek való megfelelés (*compliance*) mentén a Google módosította a MADA-kat, bevezette az alapértelmezett beállítások megváltoztatását felajánló „Choice Screen”-t, és számos egyéb változtatást vezetett be működésében.⁴³

Ezek az előírások – ha a Google a vizsgált időszakban már köteles lett volna betartani őket – feltehetőleg csökkentették volna az amerikai ügyben feltárt versenyellenes gyakorlatok

⁴¹ DMA 5. cikk (8) bekezdés.

⁴² DMA 6. cikk (3) bekezdés.

⁴³ Bethell, Oliver: Complying with the Digital Markets Act. *BlogGoogle*, Mar 05, 2024, <https://blog.google/around-the-globe/google-europe/complying-with-the-digital-markets-act/#:~:text=,for%20desktop%20and%20iOS%20devices> (2025. 09. 18.).

versenykorlátozó jellegét, például a DMA által megkövetelt keresőválasztó képernyő lényegében azt a jogorvoslatot valósítja meg, amelyet több egyéb lehetséges intézkedés mellett a DOJ is kilátásba helyezett az amerikai perben, ám végül elvetésre került.⁴⁴

Az európai ítélet nyomán alkalmazott jogorvoslatok és korrekciós intézkedések mérlege inkább negatív, amiből a 2025 szeptemberében kibocsátott, jogorvoslatokat is tartalmazó amerikai ítélet tanulni látszik. A választóképernyő hatékonyságának legkézzelfoghatóbb mércéje a piaci szerkezet tényleges változása. A független adatszolgáltatók 2018 és 2025 közötti adatai alapján kijelenthető, hogy az európai választási képernyő kísérlet statisztikailag elhanyagolható hatást gyakorolt a Google piaci részesedésére a mobil keresési piacon. A választóképernyő széles körű alkalmazására 2020 februárjában került sor; ekkor a Google piaci részesedése 97,38% volt, ami 2025. decemberére mindösszesen alig több mint 2%-kal, 95,23%-ra csökkent.⁴⁵ A választási képernyő mint jogorvoslat ebben a tekintetben kudarcot vallott: az európai tapasztalat azt mutatja, hogy a fogyasztói oldalra fókuszáló beavatkozások önmagukban elégtelenek a *status quo bias* által védett digitális monopóliumok ellen. Az amerikai bíróság ezzel szemben kínálati oldali eszközökkel, nevezetesen meglehetősen széleskörű adatmegosztásra való kötelezéssel – beleértve a felhasználói interakciós adatokat és a keresési indexet –, illetve a keresési találatok és hirdetések szindikalizálásával kívánja támadhatóvá tenni a piacot.⁴⁶ Az amerikai ítélet tehát a versenytársak képességeinek és erőforrásainak megerősítésére koncentrál. Az igazi vörös vonalat, a strukturális beavatkozást – például a Chrome böngésző vagy az Android operációs rendszer leválasztását az ökoszisztémáról – azonban eddig egyik nagy jogrendszer sem lépte át.

Összegezve a DMA-nak az amerikai ügyre alkalmazott „gyorstesztjét,” az intézkedések előremutatók,⁴⁷ de nem törik meg elég ponton a korábbi fejezetekben bemutatott versenyellenes gyakorlatnak a kifogásolt szerződések hálózata, a profitorientált gazdasági szereplők észszerű viselkedése és a piaci realitások alkotta sémáját.

4. Kutatási eredmények

Vizsgálatunk eredménye megerősítette, hogy egyes területeken egyre nagyobb a konvergencia, különösen a digitális piac kihívásaira adott válaszok tekintetében, de az intézményi, filozófiai és politikai különbségek miatt továbbra is jelentős eltérések vannak. Az új szabályozás és a bírósági joggyakorlat alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a szabályozási szándék és az elemzési keretek konvergenciája nagyobb hangsúlyt kap, különösen a digitális piacok által jelentett kihívásokra adott válaszok tekintetében. Egyelőre nem nyert bizonyítást azon kiinduló hipotézisünk, hogy az Európai Unió *ex ante* típusú, normatív platformszabályozása hatékonyabban lenne képes kezelni a digitális piacok strukturális torzulásait, mint az Egyesült Államok *ex post*, precedensalapú megközelítése, annak megerősítéséhez további joggyakorlatra van szükség. Ugyanakkor nem vitás, hogy a mélyen gyökerező intézményi és filozófiai különbségek továbbra is fennállnak, különösen az ágazati mentességek és a végrehajtás intenzitása terén. A digitális platformok feletti ellenőrzés egyre

⁴⁴ ISAAK, David–MAGLOUGHLIN, Andrew: United States v. Google: Summary and Potential Implications. *Steptoe.com*, August 15, 2024. <https://www.steptoe.com/print/v2/content/246878/United-States-v-Google-Summary-and-Potential-Implications.pdf?q=> (2025.10.20.).

⁴⁵ <https://gs.statcounter.com/search-engine-market-share/mobile/europe> (2025.10.20.).

⁴⁶ United States of America et al v. Google LLC, No. 1:2020cv03010 – Document 1436 (D.D.C. 2025).

⁴⁷ A választóképernyők (*choice screen* menük) más területen is viszonylatban hatékony és erőteljes eszköznek bizonyulhatnak. Például, miután 2010-ben Európában bevezették a böngészőválasztó képernyőt a Windows platformon, az Opera Software webböngészőjének letöltésszáma több mint a kétszeresére emelkedett. <https://press.opera.com/2010/03/18/opera-more-than-doubles-download-numbers-in-europe-after-choice-screen-introduction/> (2025.10.20.).

inkább geopolitikai jelentőséggel bír, és a versenyjog eszköztára implicit módon a technológiai szuverenitás védelmének eszközévé válik.

Tanulmányunkban a Google ellen az USA-ban lefolytatott *United States v. Google* és az EU-ban tárgyalt *Android* ügy összehasonlító elemzésére vállalkoztunk, a kortárs versenyjogi gondolkodás átalakulásának fényében. Az ügyek lényeges pontjaikban jelentős párhuzamokat mutatnak a MADA és RSA szerződések révén, amelyekkel a Google biztosította keresője alapértelmezett jelenlétét, ugyanakkor tartalmi szempontból a két nagy jogrendszer látszólag más következtetésre jutott. Az EU a DMA rendelettel kísérletet tesz a hasonló jogsértések megelőzésére, ugyanakkor kérdéses, hogy e normák ténylegesen képesek lesznek-e megelőzni a jogsértéseket és megváltoztatni a piaci realitásokat. A status quo megtöréséhez többre lesz szükség: hatékony végrehajtásra, intézményi elkötelezettségre és olyan strukturális eszközökre, amelyek valóban lehetővé teszik a rivális szolgáltatók megerősödését.

Fontosnak tarjuk a jövőre nézve a kölcsönös tanulást és a nemzetközi koordinációt, hiszen minden jogrendszer profitálhat a másik erősségeiből (például az Egyesült Államok magánjogi végrehajtási mechanizmusaiból és az Európai Unió agresszív piaci dominancia-ellenőrzéséből). Álláspontunk szerint nem szabad, hogy a konvergenciát elkerülhetetlennek vagy éppen kívánatosnak tekintsük, mindig figyelemmel kell lenni a különböző intézményi kontextusokra és közpolitikai célkitűzésekre.

Hangsúlyozandó, hogy a bemutatott eredmények elsősorban kvalitatív és elméleti alapúak, empirikus elemzésük (a bemutatott joggyakorlat számára is tekintettel) korlátozott. Így a gyakorlattal kapcsolatos megállapításokat ezeknek a módszertani korlátoknak a figyelembevételével kell értelmezni.